

УДК 378.147

В. В. Колосовська

ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОСТІ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У СПОРТИВНО-МАСОВІЙ РОБОТІ З УЧНЯМИ

Стаття присвячена оцінці сформованості мотиваційно-ціннісного компонента у майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями. У ній аналізуються результати педагогічного експерименту організованого і проведеного серед студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

Ключові слова: майбутні учителі початкових класів; мотиваційно-ціннісний компонент; особистісно-орієнтований підхід; оцінка; підготовка; спортивно-масова робота; учні.

Ефективність підготовки майбутніх учителів значною мірою залежить від зацікавленості у професійній діяльності та бажання самоудосконалюватися. Багато-річні напрацювання вітчизняних і зарубіжних науковців свідчать, що саме мотивація спонукає людину до активної діяльності. І. В. Подтиккан зазначає, що останнім часом посилилось розуміння психологами й педагогами ролі позитивної мотивації навчання у забезпеченні успішного оволодіння знаннями і вміннями (Подтиккан І. В., 2006, с. 31).

Дуже важливим моментом є те, щоби прагнення і намагання майбутніх вчителів підкріплювалися задоволенням досягнутої мети та самореалізацією.

Різні аспекти щодо формування мотиваційного компоненту готовності в майбутніх учителів початкових класів розглядали у своїх працях вітчизняні вчені: С. О. Доценко – до прийняття педагогічних рішень; Л. В. Красюк до моделювання педагогічних ситуацій; Б. А. Максимчук – до організації спортивно-масової роботи; О. В. Мірошніченко – до впровадження дидактичних технологій; Л. О. Петухова – формування інформатичних компетентностей; А. В. Степанко – до фізичного виховання учнів.

Ми погоджуємося з думкою провідних науковців, що формування мотивації одне

з найважливіших питань у процесі підготовки майбутніх учителів до роботи з учнями початкових класів.

Мета статті – проаналізувати результати педагогічного експерименту щодо оцінки сформованості мотиваційно-ціннісного компонента у майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

У процесі дослідницької роботи вирішувалися пов'язані один з одним завдання підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

Педагогічний експеримент здійснювався упродовж 2008-2013 рр. за такими етапами: початковий, основний, узагальнюючий, які спрямовувалися на послідовне впровадження організаційно-методичних засад підготовки в умовах педагогічного коледжу майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями. На початковому етапі експерименту проаналізовано стан проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями, створено експериментальну (n=84) та контрольну групи (n=77), до якої увійшли студенти Комунального

закладу «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж» і Богуславського гуманітарного коледжу імені І. С. Нечуя-Левицького. На основному етапі експерименту було обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями, впроваджено організаційно-методичні умови підготовки в умовах педагогічного коледжу майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями. На узагальнюючому етапі систематизовано та узагальнено результати педагогічного експерименту, здійснено статистичну обробку даних, зроблено загальні підсумки.

У контрольній групі професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів здійснювалася за традиційною системою. До навчання майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної спеціалістів групи не було внесено жодних ніяких змін ні змістовного, ні технологічного плану. У процес навчання студентів експериментальної групи впроваджувалися виявлені організаційно-методичні умови підготовки майбутніх учителів початкових класів в умовах педагогічного коледжу до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

Такий підхід до визначення контрольної та експериментальної групи студентів дозволив нам, по-перше, здійснити порівняння отриманих результатів і на цій основі визначити результативність здійсненого дослідження щодо підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями спеціалістів, і, по-друге, виявити ступінь ефективності різних варіантів збагачення змісту змісту професійної підготовки. З метою визначення однорідності навчальних груп, які брали участь у педагогічному експерименті, а також

правильності вибірки, була здійснена перевірка за допомогою *t*-критерію Стьюдента нормального розподілу.

Для оцінки за мотиваційно-ціннісним критерієм ступеня сформованості мотивації, інтересів, пізнавальних потреб, позитивного та ціннісного ставлення до здоров'я учнів у процесі реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі було використано методика «Виявлення та оцінка спрямованості і рівня розвитку внутрішньої мотивації до навчальної діяльності», запропонованою Т. Д. Дубовицькою.

В опитувальнику тесту міститься 20 питань, відповідаючи на які, можливі два варіанти відповідей: «так» і «ні». Відповіді підсумовуються за кодом (по 1 балу за кожен таку відповідь). Код: відповіді «так» на питання 1, 2, 5, 6, 8, 11, 12, 14, 17, 19 та відповіді «ні» на питання 3, 4, 7, 9, 13, 15, 16, 18, 20. Після цього підраховувалась загальна кількість балів. Сума балів 15 і вище – високий рівень; сума балів 14-6 – середній рівень; сума балів менше 5 – низький рівень (Дубовицька Т. Д., 2005).

Проаналізуємо результати педагогічного експерименту щодо експериментальної перевірки розроблених організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкових класів в умовах педагогічного коледжу до реалізації особистісно-орієнтованого підходу у спортивно-масовій роботі з учнями.

Охарактеризуємо результати оцінювання рівнів сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної та експериментальної груп (табл. 1).

Отримані дані в результаті діагностування показників сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної та експериментальної груп, в цілому продемонстрували позитивну динаміку.

Кінцеві дані свідчать, що спостерігається достовірна різниця між показниками сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм студентів контрольної групи (відповідно $7,91 \pm 0,48$ балів) і показниками сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм студентів експериментальної групи (відповідно $10,85 \pm 0,34$ балів) при $p < 0,05$.

Рівні сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів контрольної та експериментальної груп за мотиваційно-ціннісним критерієм, подано у табл. 2.

Порівняльний аналіз даних таблиці 2 засвідчив, що на початку педагогічного експерименту студенти контрольної та експериментальної груп мали приблизно однакові рівні. Так, кількість респондентів з високим рівнем сформо-

ваності готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм складала в контрольній групі – 7,79%, в експериментальній групі – 10,71%; кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм складала в контрольній групі – 46,75%, в експериментальній групі – 55,95%; кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм складала в контрольній групі – 45,45%, в експериментальній групі – 33,33%. На кінець педагогічного експерименту ми отримали такі дані: кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм складала в контрольній групі – 12,99%, в експериментальній групі – 21,43%; кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності за

Таблиця 1

Результати оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів контрольної та експериментальної груп за мотиваційно-ціннісним критерієм

Групи	Вихідні дані, бали	Кінцеві дані, бали
КГ, n=77	$7,04 \pm 0,49$	$7,91 \pm 0,48$
ЕГ, n=84	$8,02 \pm 0,43$	$10,85 \pm 0,34^*$
t	1,53	4,84

Примітка: * – $p < 0,05$ порівняно з вихідними даними

Таблиця 2

Рівні сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів за мотиваційно-ціннісним критерієм (контрольна та експериментальна групи, у %)

Групи	Рівень					
	високий		середній		низький	
	вихідні дані	кінцеві дані	вихідні дані	кінцеві дані	вихідні дані	кінцеві дані
КГ, n=77	7,79	12,99	46,75	50,65	45,45	36,36
Динаміка даних у КГ	5,19		3,9		9,09	
ЕГ, n=84	10,71	21,43	55,95	70,24	33,33	8,33
Динаміка даних у ЕГ	10,71		14,29		25	

мотиваційно-ціннісним критерієм складала в контрольній групі – 50,65%, в експериментальній групі – 70,24%; кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм складала в контрольній групі – 36,36%, в експериментальній групі – 8,33% (рис. 1).

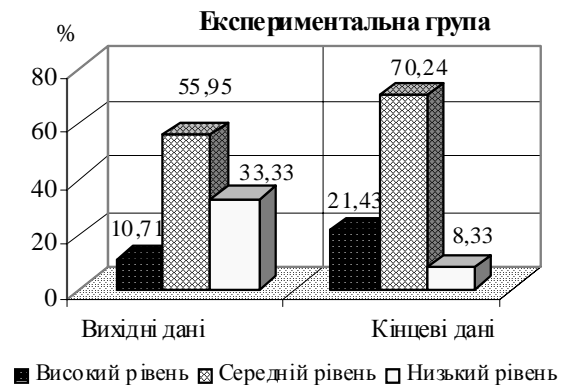

Рис. 1. Динаміка сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів контрольної та експериментальної груп за мотиваційно-ціннісним критерієм (%)

Динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх учителів початкових класів, які входили до контрольної та експериментальної груп, за мотиваційно-ціннісним критерієм, наочно підтверджує позитивний ефект впровадження організаційно-педагогічних умов в експериментальній групі.

Якщо у контрольній групі кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм збільшилася на 5,19%, тоді як в експериментальній групі кількість студентів з високим рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм збільшилась студентів на 10,71%. У контрольній групі кількість респондентів з середнім рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм збільшилась на 3,9%, в експериментальній групі кількість студентів з середнім рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм збільшилася на 14,29%.

Спостерігаємо, що кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності

за мотиваційно-ціннісним критерієм зменшилася в контрольній групі на 9,09%, кількість студентів з низьким рівнем сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм зменшилася в експериментальній групі на 25%.

Отже, аналіз отриманих результатів педагогічного експерименту засвідчив, що порівняно з вихідними даними виявлено достовірні зміни рівнів сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм студентів експериментальної групи. Ці достовірні зміни кінцевих даних сформованості готовності за мотиваційно-ціннісним критерієм студентів експериментальної групи відбулися завдяки впровадженню такої організаційно-методичної умови, як створення інформаційного середовища, яке сприятиме співтворчості викладачів і студентів.

Література

1. Дубовицкая Т. Д. К проблеме диагностики учебной мотивации / Т. Д. Дубовицкая // Вопросы психологии. – 2005. – № 1. – С. 73-78.
2. Подтикан І. В. Особливості формування мотиваційної сфери особистості / І. В. Подтикан // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 9. – С. 29-36.

В. В. Колосовская

**ОЦЕНИВАНИЕ СФОРМИРОВАННОСТИ
МОТИВАЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА-
ЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ К РЕАЛИЗАЦИИ ЛИЧ-
НОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ПОДХОДА В
СПОРТИВНО-МАССОВОЙ РАБОТЕ С УЧА-
ЩИМИСЯ**

Статья посвящена оценке сформированности мотивационно-ценностного компонента у будущих учителей начальных классов к реализации лично-стно ориентированного подхода в спортивно-массовой работе с учениками. В ней анализируются результаты педагогического эксперимента организованного и проведенного среди студентов высших учебных заведений I-II уровней аккредитации.

Ключевые слова: будущие учителя начальных классов; лично-стно- ориентированный подход; мотивационно-ценностный компонент; оценка; подготовка; реализация; спортивно-массовая работа; ученики.

V. Kolosovskaya

**EVALUATION OF DEVELOPMENT LEVEL OF
MOTIVATION IN THE FUTURE PRIMARY
SCHOOL TEACHERS TO THE IMPLEMENT OF
THE PERSONALITY-ORIENTED APPROACH IN
MASS SPORT ACTIVITIES WITH PUPILS**

Evaluation of development level of motivation and value component in future primary school teachers to implement the personality-oriented approach in mass sports activities for pupils. It analyses the results of an educational experiment arranged for and carried out among students of higher education institutions of 1st and 2nd accreditation level. The motivational and valued criterion allowed to define the degree of formed of motivation, interests, cognitive necessities, positive and valued attitude toward the health of students in the process of realization of the personality-oriented approach in mass sports activities. The analysis of the got results of pedagogical experiment witnessed, that comparatively with basic data the reliable changes of levels of formed of readiness are educed on the motivational and valued criterion of students of experimental group.

Key words: evaluation; future primary school teacher training; implementation; mass sports activities; motivation and value component; personality-oriented approach; pupils.

Рецензенти:

Поясок Т. Б. — д.пед.н., проф.,
Сошенко С. М. — к. пед.н., доц.

Стаття надійшла до редакції 19.12.2013